

İlk inen ayetler... Semanın; yerle, gelen vahiy meleği ve inen ilahî ayetlerle bir kez daha buluştuğu anlar: Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alakdan yarattı. Oku! Kalemle öğreten, insana bilmediğini bildiren Rabbin, en büyük kerem sahibidir.

(Alak, 96/1-5) Bu ayetlerde Yüce Rabbimiz, insanı okumaya davet ediyor. Okuyup anlamaya, düşünmeye ve hakikati bulmaya çağırıyor. Kainat Kitabının en büyük ayeti olan insanı kendi yaratılışını okumaya davet ediyor. Zira Kainat Kitabının bu büyük ayetini okuyup anlamakla insan, Kur'an ayetlerini anlamaya ve bu ayetlerin en büyüğü olan Yüce Allah'ı tanımaya başlayacaktır. Zaten her iki kitabın sahibi de Yüce Allah'tır ve her iki kitabın ayetleri birbirini açıklar ve yorumlar. İnsanın aşılınmış yumurtadan yaratıldığını ifade eden alak kavramına ilgi/alaka/sevgi anlamları da verilmiştir. Dolayısıyla insan, Yüce Yaratıcısıyla irtibatını kesmeden okumalı, O'na yakın olmak için okumalıdır. Çünkü insanı Yaratıcısından koparan bir okuma eylemini Kur'an tasvip etmemiştir. Bu yüzden surenin ilk kelimesi oku emri olurken, son kelimesi de yaklaş emrini dile getirmektedir. Yani okuma, O'na yaklaşılmaya zemin oluşturmalıdır. Onun için, O'nun adına ve O'nun adıyla okunmalı. Okuma eylemi başta olmak üzere tüm hayırlı eylemlere Rahman ve Rahim olan Allah adıyla deyip besmele çekebilmeli.

Yaratan yalnızca Yüce Allah'tır. Tarih boyunca tanrılık davasına kalkışan hiç kimse yaratıcı olduğunu iddia edememiştir. Putlara tapanlar da, taptıklarının yaratıcı olduklarını söyleyememişlerdir. Bunun için herkesin yaratıcısı olan Yüce Allah ile bağlantılı olması, O'na kulluk etmesi ve bunun gereği olarak da O'nun adıyla okuması gerekmektedir. Yüce Yaratıcı, yarattığı hiçbir varlıktan, pek tabii ki varlıkların en şerefli olanı olarak yarattığı insandan vazgeçmemiştir. Bu yüzden Rabbinin adıyla buyurmuştur. Evet, senin Rabbin, senin sahibin, yaratıcın ve yöneticin olan Allah'ın adıyla...

Alak suresinin ikinci bölümündeki ayetlerde ise, Allah'ın ayetlerini okuyarak O'nu tanıyan ve O'na kulluk için harekete geçen ve kulluğun en güzel göstergesi olan namaz için huzurda duran gerçek kuldandan ve bu kulu huzurdan alıkoymaya çalışan inkâr mantığından bahsedilmektedir. Bununla insanlardan saflarını belirlemeleri isteniyor. Gerçek kul olarak Yaratanın huzurunda durmak mı, yoksa Ebu Cehillerden yana taraf olmakla şeytanların yanında olmak mı? Zaten şeytan da Allah'a secdeden kaçındı, onun yoldaşları olan Ebu Cehiller de. Putlara secde etmekte bir sakınca görmeyen bu tipler, Allah'a secdeden imtina ettiler, bununla da yetinmeyip secdeye varmak isteyenlere engel olmaya kalktılar. Ne var ki, Allah'ın nurunu söndürmeye hiç kimsenin gücü yetmemiş ve yetmeyecektir. Secdeli pek çok melek gibi, pek çok insan da secdelilerden olmaya devam etmektedir ve edecektir de.

“Sakın sen uyma ona; secde et Rabbine ve yaklaş O’na.”

Surenin secde ayetini de içerisine alan ikinci bölümü, davetin ilerleyen yıllarında inmiştir. Hz. Peygamberin Kabe’de namaz kılmaya başladığı bir dönemde, onu namazdan alıkoymaya çalışan Ebu Cehil ve benzeri inkârcıları uyarmak üzere inmiştir. Hz. Peygamberin yolunda giden her davetçi, benzeri engellemelerle karşılaşabileceğinin bilincinde bu ayetleri okumalıdır.

Rivayetlere göre Ebu Cehil, Peygamberimizi namazdan alıkoymayı planlamış ve bunu mutlaka yapacağını söylemişti. Nitekim o, buna teşebbüs de etmiş, ama sonuçta emeline ulaşamamıştır. Ama ayet, sanki bu engelleme fiilen gerçekleşmiş gibi gelmiştir. Buna göre ayet, namaz başta olmak üzere insanları, kulluktan alıkoymayı tasarlayan kimse ve odaklar için bir uyarı ve tehdit olarak gelmiştir. Fiili engelleme olmasa bile, böyle bir engellemeyi düşünüp planlamak, bunun için kararlar almak o işi yapmış gibi olup bu ayetin içerisine girmektedir.

Ayetlerde ne namaz kılanın adı geçiyor, ne de onu namazdan alıkoyanın adı ve ne de olayın geçtiği yerin adı geçiyor. Çünkü Kur’an, isimlerle değil icraatlarla uğraşır. Dolayısıyla her zaman ve her yerde, bir kulu/yahut kulları namazdan/ibadetten/kulluktan alıkoyan herkes bu ayetin kapsamı içerisine girer.

Kulluktan kişiyi alıkoyan bazen kendi nefsi/şeytanı olabilir, bazen çoluk çocuğu ve konumu olabilir, bazen eşi dostu arkadaşı olabilir, bazen de başka kişi ve kurumlar olabilir. Her kim olursa olsun, bu ayetler onlara karşı okunmalı ve asla onların engellemeleri kişiyi kulluktan alıkoymamalıdır.

“Sakın sen ona uyma; sen secde et ve yaklaş.”

O halde ey insan, sen o azgınlara uyma, onlara kulak verme, onların engellemelerinden etkilenme. Sen Keremli Rabbinin çağrılarına kulak ver. O’nun ayetlerini oku, düşün ve gereklerini yerine getir. O’na döneceğinin ve O’nun huzurunda olduğunun bilincinde yaşa, azıp taşanlara uyma, bu dinginlik ve yoğunlukla secdeye kapan, O’nun emirlerine boyun eğ ki, O’na yaklaşasın, O’nun katında değer ve derecen artsın. Rabbin adıyla okudun, doldun, bu bilinçle huzurda durdun, artık hiçbir engel seni O’nun yolundan alıkoyamaz. Bu kulluk yoğunluğu içerisinde secdeye koy baş ve O’na yaklaş!

Yukarda namazdan bahsedilmişti, burada namazın en önemli rükünlerinden olan secdeden söz edilmekte. Çünkü namaz ibadeti secde rüknü ile diğer dinlerdeki ritüellerden ayrılıyor. Secde kulun Rabbine en yakın olduğu an, kul secde ile Rabbine dolayısıyla O'nun ikramlarına ve cennetine yakınlaşacaktır. Secde etmemekte direnenler ise cennetten uzaklaşıp cehenneme yaklaşacaklardır.

Bedenin/nefsinle secdeye kapan; özün ve gönlünle O'na yaklaş. İnsanın en değerli organı olan başını, Yüce Allah'ın huzurunda yerlere sürerek yere kapanma eylemi olan secde anı, kulun Rabbine en yakın olduğu andır. Secde, Yüce Yaratıcıya boyun eğişin açık bir göstergesidir. Elbette secde, sadece O'nun huzurunda yerlere kapanmaktan ibaret değildir. Kişi, hem hayatının her alanında Yüce Allah'ın buyruklarına boyun eğecek, hem de O'nun huzurunda bu bağlılığını göstermek ve pekiştirmek için yerlere kapanacaktır. Nitekim Hz. Peygamber, hem O'nun buyruklarını harfiyen yerine getirdi, hem de ömrünün sonuna kadar O'nun huzurunda secdelere kapanmaktan, namaz kılmaktan geri durmadı. Çünkü Yüce Rabbi şöyle buyurmuştu: "Sen, sana yakîn gelinceye kadar, ölene kadar Rabbine kulluk/ibadet et." (Hicr, 15/99)

İslam'ın temellerinden biri de namazdır. Kulluk namazla başlar ama namazla bitmez. Kulun Rabbine en yakın olduğu an olan secde, namazın rükünlerinden biridir. Ama asıl önemli olan namaz kılar ve secde ederken Allah'a boyun eğdiğimiz gibi, namaz-secde dışında da O'na boyun eğerek namaz ve secde halini devam ettirmektir. Bunun için diyoruz ki namaz ibadeti tekbir ile başlar, ancak selam ile bitmez/bitmemelidir. Sağa sola verilen selam cümlesi ile namazdan elde edilen İslam/selam ruhu dört bir yana taşınmalı ve yayılmalıdır. İşte bu namazın, sahibini namazdan sonra da istikamet çizgisinde tutması ve onu yönetmesidir: Kitap'tan sana vahyolunanı oku; namaz kıl; muhakkak ki namaz hayâsızlıktan ve fenalıktan alıkoyar. (Ankebût, 29/45)

İnsanı namazdan alıkoyan para, makam, mevki, konum, eş-arkadaş, nefis, kişi, kuruluş ve benzeri her şey cehalet babasıdır, Ebu Cehildir. Onlara ve onların tuzaklarına karşı uyanık olunmalıdır.

İnanan kişi, inandığı gibi yaşarken bir takım engellerle karşılaşabileceğini hesaba katmalıdır. Unutulmamalıdır ki cennet, nefsin hoşlanmadığı şeylerle kuşatılmıştır. Onlar aşılmadan cennete ulaşmak mümkün değildir. Dolayısıyla şer odaklarının oluşturdukları engeller, kişiyi hak yoldan alıkoymamalı, yılgınlığa düşürmemelidir. Ebu Cehillerin, Allah'a itaat ve kulluk önüne koydukları engeller, itaat ve kulluktan kaçmaya mazeret olmamalıdır. Rabbine yakın olmak isteyen bu engelleri aşmak için çaba sarf etmeli, tüm engellemelere rağmen secde ile Rabbine yakın olmaya gayret etmelidir.

Buna göre insan, Yüce Yaraticının emrine uyup okumalı, ama Yaraticının adıyla okumalı, kendisine O'nu doğru bir şekilde tanıtacak ve kendisini O'na yaklaştıracak şekilde okumalı, öncelikle O'nun kitabını okumalı, okuyarak O'na karşı sorumluluklarını öğrenmeli, bu sorumlulukların başında namazın geldiğini bilmeli, tüm iç ve dış engellemelere karşın namaz kılanlardan olmalı ve bu bilinçle secdelere kapanmalı, O'nun olmalı ve O'na yaklaşmalıdır.

O halde ey Ebu Cehil kılıklı nefis, sen de kır O'na secde etmemekte direnen nefis putunu ve secdeye koy baş ve O'na yaklaş!

Sen de ey O'ndan başkası huzurunda eğilen, yüz suyu dökerek gizli-açık şirke bulaşmış olan kişi, bırak başkalarının huzurunda eğilmeyi, dön Rabbine ve katıl secde cemaatine!

Sen de ey mümin, gerçek kulluk modelini Hz. Muhammed'in örnek hayatında gör, O'nun gibi O'nun ol ve O'na teslim olarak secdeye koy baş ve O'na yaklaş. Huzura erinceye kadar huzurda kal, doyuma erinceye kadar secdede dur. Unutma ki dünya ve ahiret mutluluğu buradadır.